

PURPER

Ontroerende roman over de
controversiële liefde tussen twee oudere mensen

Gerda De Rijck

Uitgeverij Gelderland

Voorwoord

“Ik sta aan het begin van mijn laatste bedrijf en ik heb besloten dat voor mezelf te reserveren.”

Gerda De Rijck schrijft een ontroerend verhaal over een voorzichtige liefde tussen twee oudere mensen, de overgave, de dood.

Ze doet dat met het inlevingsvermogens van een vrouw, een moeder en tegelijk met de observerende blik van een intelligente schrijfster.

Ik heb het zeer graag gelezen.

Els Dottermans

Lieve Dina,

Zoals beloofd stuur ik je hierbij mijn verhaal. Ikzelf heb te weinig talent om iets leesbaar neer te schrijven en ben blij dat jij het in mijn plaats wil doen. Het heeft me moeite en tijd gekost alles te verzamelen en dikwijls was ik te moe en te verdrietig om verder te schrijven.

Terwijl ik mijn relaas aan de computer toevertrouwde dacht ik vaak aan onze vriendschap die begon in onze tienerjaren toen we in het meisjesinternaat in Jupille naast elkaar lagen in de grote slaapzaal en elkaar zachtjes, in het Nederlands, geheimpjes toefluisterden. Kleine meisjesleed in dat grote Luikse bastion waar onze ouders ons hadden achtergelaten om “Frans” te leren. Onze moedertaal dreef ons naar elkaar. We zochten samen de vertaling van de meest intieme woorden en trachtten stand te houden in de grote, harde school. Les “flamandes” werden vrienden voor altijd.

Deze vriendschap is de reden waarom ik het aandurf mijn verhaal aan je toe te vertrouwen. Ik ben ervan overtuigd dat jij er wat moois van kunt maken. Bel of schrijf me als je meer informatie nodig hebt.

Ik ben je ontzettend dankbaar.

Veel liefs,

Anna

1

Ik ontmoette Carlo toen ik samen met een groep vrienden Rome bezocht en er alleen op uit was getrokken, toen een hevige regenbui me deed schuilen in café Tre Scalini aan de Piazza Navona. Ik vond nergens een vrije stoel.

“Kom maar hier zitten,” had hij tegen me gezegd. “Stoor je niet aan mij, ik ben zo weg.” Hij had zilvergrijs haar en een indringende blik. Er lag een mengeling van weldenkende trots en vragende verwondering over hem. Hij droeg een zwart pak en een donkergrijze coltrui. Op zijn revers zat een purper lintje.

“Mag ik je iets aanbieden?”, vroeg ik. Hij aarzelde, zag dat het nog steeds regende en besloot mijn aanbod te aanvaarden. We dronken een glas wijn. Ons eerste glas wijn.

Ik weet niet of het jou ooit is overkomen, Dina, maar soms gebeurt er iets onverklaarbaars tussen twee mensen. Alsof zij plotseling door een ragfijne draad van lang verborgen verstandhouding met elkaar worden verbonden. Zonder voorafgaande. Ineens.

Als een ongewone vanzelfsprekendheid met oude woorden en alledaagse gebaren.

“Waar kom je vandaan? Wat doe je in Rome? Welke taal spreek je? Ikzelf kom uit Frankrijk, uit St. Laurent de Cerdans in de Pyreneeën. En jij?”

Het gemakkelijke contact verbaasde ons beiden. De liefde voor Rome, de boeken die we hadden gelezen, de talen die we door elkaar spraken alsof alleen een mengeling van Engels, Frans en Nederlands gevoelens en belevenissen kon weergeven. Als het ophield met regenen zou hij me St. Jan van Lateranen laten zien en de beelden van Bellini en morgen kon hij zich een dag vrij maken en met mij de Sixtijnse kapel te bezoeken.

Zijn naam was Carlo Duperron. Hij was vijf jaar ouder dan ik en kwam uit een arm Frans gezin. Zijn vader was tijdens de oorlog verraden en gestorven toen hij een groep joodse vluchtelingen over duistere bergpaden naar Spanje smokkelde. Moeder bleef achter met vier kinderen waarvan Carlo de oudste en de slimste was. De plaatselijke pastoor hielp hem aan een studiebeurs. De kerk betaalde, leerde hem Latijn en wiskunde en overtuigde hem in te treden in het seminarie van Lyon. Carlo werd pastoor, leraar, theoloog, filosoof en uiteindelijk professor en prelaat in Rome. Nu hij zeventig was, keek hij met voldoening op zijn carrière terug en had zijn administratie gevraagd of hij zich in Frankrijk kon terugtrekken om zijn levensavond in alle rust door te brengen, studenten te helpen doctoreren, te bidden, te lezen en te schrijven.

Mijn leven zag er veel minder fraai uit. Ik verbaas er me nog steeds over hoe ik hem, als vanzelfsprekend, vertelde over mijn slechte huwelijk, mijn moeilijke echtscheiding, de kinderen, het auto-ongeluk van Frank.

Hij scheen het allemaal te begrijpen. Antwoorde met de woorden die ik wilde horen en die ik nodig had. Het speet me oprecht dat het ophield met regenen. Café Tre Scalini liep langzaam leeg en Carlo stelde me voor mij door de buurt te gidsen. Hij woonde al vijftien jaar in Rome en kende de stad. Hij leidde me door de nauwe straatjes rond de Piazza Navona. Ooit een volkse buurt, nu een plek waar toeristen zich Romeinen wanen. Bruisend, levendig, gezellig. Ik vroeg hem of het voor een prelaat als hij niet te verleidelijk was, te uitnodigend werelds.

“Af en toe kan het”, zei hij, alsof hij zijn eigen beperktheid wilde nuanceren.

We genoten van de zachte lenteavond, de zigeunermuziek, de geluiden van klinkende glazen in de restaurantjes, het tikkend bestek, geroezemoes van stemmen, ingehouden gelach, de intieme lampions. Uiteindelijk belandden we in een onooglijk eethuisje bij een glas tafelwijn en een bord pasta.

Een wirwar van gevoelens bracht woorden voort die ik eerder nooit had uitgesproken, alsof ik voor de eerste maal in staat was mijn gedachten een ziel te geven. De angst om oud te worden, de eenzaamheid die op me afkwam. Hij luisterde, stelde af en toe een vraag en bracht het gesprek in evenwicht door voorzichtig, in sobere zinnen, een stukje van zichzelf prijs te geven.

Ik had de indruk dat we onwillekeurig beseften dat we beiden de grenzen van het leven naderden, dat eenzaamheid en ouderdom op ons af kwamen als ongewenste partners.

Voor mijn hotel namen we afscheid. "Tot morgen, om twee uur in Tre Scalini, dan gaan we naar we Sixtijnse kapel."

Dat was onze eerste afspraak. Ik verwittigde de vrienden dat ik een vroegere kennis tegen het lijf was gelopen en dat ik hen de volgende dag niet zou vergezellen.

Ze waren natuurlijk nieuwsgierig en vroegen honderduit. Wat kon ik hun vertellen? Dat ik een oude pastoor had ontmoet voor wie ik een meer dan gewone genegenheid voelde en wiens gezelschap ik verkoos. Dat ik verlangend uitkeek naar zijn aanwezigheid. Dat ik onfatsoenlijk begon te dagdromen. Dat ik uit mijn evenwicht was gebracht en daar de leeftijd niet meer voor had. "Een Italiaanse ex-collega van Frank die ooit eens bij ons thuis heeft gelogeed, ik liep hem tegen het lijf toen ik ging schuilen voor de regen." Meer wilde en kon ik niet zeggen. Ik trok naar mijn kamer, nam een douche, sloot de gordijnen en kroop in bed.

Ik besloot nog een week langer in Rome te blijven. Carlo en ik liepen uren door de stad, hij toonde me wat hij kende en begeleidde alles met bijhorende, soms hilarische verhalen. Het gebeurde dat we in een overvolle metro dicht tegen elkaar aan stonden, dat onze lichamen elkaar raakten en dat we dat prettig vonden. Het gebeurde dat we tussen een mensenmassa elkaar een hand gaven en dat we die hand niet meer loslieten, dat we elkaar bij het afscheid een vluchtige kus gaven. Verliefdheid kwam op ons af, onontkoombaar, opwindend, met een

groeierende begeerte die wij wilden, maar niet konden ontkennen. Met als onvermijdelijke climax de laatste avond in mijn hotelkamer.

Om tot ontplooiing te komen heeft de liefde steeds een banaal voorwendsel nodig. Bij ons was dat een boek dat op mijn kamer lag en dat ik hem wilde geven. Of hij met me meeging.

Veel mooier dan ik, Dina, zul jij onder woorden kunnen brengen wat er zich die eerste keer tussen ons afspeelde. Wij, twee oude mensen. Ik schaamde me voor mijn lichaam, de rimpels, de plooiën, de doffe kleur van mijn huid. Hij gaf zich slechts langzaam gewonnen, bewust van zijn onkunde, zijn gebrek aan ervaring. In het duister, verborgen onder de dekens lieten we de natuur zijn gang gaan. Handen zochten en streelden zonder woorden. Bespeelden de snaren, vonden de melodie.

We hebben er later vaak om gelachen. We waren als twee tieners: bang om te falen, verlegen om onze abrupte naaktheid. De intensiteit van wat we die nacht beleefden, zou ons niet meer loslaten. We voelden en vreesden de onverbreekelijkheid ervan.

De volgende dag vertrok ik naar Brussel.

Carlo bracht me naar de luchthaven. Bij het ontbijt hadden we uitgebreid afscheid genomen en beloofd elkaar zo veel mogelijk te mailen. Hij had me zijn persoonlijke e-mailadres gegeven. We zouden elkaar snel weer zien. We voelden ons allebei een beetje belabberd.

2

We mailden elkaar bijna dagelijks. Ik heb die mails onlangs nog doorgenomen en vond er een paar terug waarin we ons afvroegen hoe het verder moest. Of we de stap zouden wagen om in Frankrijk te gaan samenwonen. Wat de prijs hiervoor zou zijn en of we bereid waren die te betalen.

Lieve Anna

Men heeft mij altijd geleerd dat, wanneer sluimerende, ongewenste driften je lichaam op hol doen slaan, de vlucht in gebed en stille, doorgedreven abstractie een oplossing biedt en je als het ware laat loskomen van de wereld. Tot nu toe heeft me dat steeds geholpen, maar nu weet ik niet meer of ik daartoe nog in staat ben. Of ik, hoe dan ook, in de jaren die me nog resten, verder wil gaan met een bestaan dat me veel heeft gegeven, maar tegelijkertijd zo onverbiddelijk veel van me heeft geëist. Ik wil niet purper en waardig sterven. Ik wil nog even echt en anders leven. Tederheid kennen. Mijn gebreken vergeten. Loskomen van mijn innerlijke begrenzingsen. Een vrouw liefhebben? Deze gedachte laat mij niet meer los.

Toen ik vanmorgen terugkeerde naar mijn oude kamer in het Vaticaan, zoals steeds omringd door ingetogen angstvalligheid, herkende ik de vertrouwde sfeer. Toch ontwaarde ik meer dan voorheen de scherpe zweetgeur van mannelijke, ongewassen lichamen in zware oude soutanes. Het gebrek aan jeugd, aan frisse onbevangenheid.

Wat gebeurt er met me Anna? Mijn medewerkers vragen me of ik een, prettige vakantie week heb gehad. "Je ziet er fantastisch uit," zeggen ze "net of je helemaal bent vernieuwd. Draag je een nieuw pak of lijkt het alleen maar zo?"

Gewoonlijk werk ik in soutane. Dat is een min of meer ongeschreven wet in het Vaticaan. Waarom droeg ik een pak? Hetzelfde pak waarmee ik met jou door Rome liep. Ik had er niet over nagedacht. Droeg ik het omdat het me aan jou herinnerde?

Ik antwoordde dat ik een uitstekende vakantie week had gehad en vluchtte weg om jou deze brief schrijven.

Wat heb jij vanmorgen gedaan Anna? Ben jij ook verward? Ben jij ook een beetje bang voor het verstoorde evenwicht of vind je het juist heerlijk om op drift te geraken?

Denk je nog aan wat we de voorbije week beleefden? Werden we meegesleept door impulsen of beleefden we het begin van een mooie tijd?

*Schrijf me snel terug.
Carlo*

Liefste Carlo,

Elk uur van de dag en de nacht denk ik aan jou. Ik dacht dat ik vergeten was, hoe je van iemand houdt. Ik was ervan overtuigd dat de tijd voor mij alleen nog kaartavonden in petto had en banale televisieprogramma's. Wat ik met jou in Rome

beleefde heeft me van het tegengestelde overtuigd. Mijn evenwicht is verstoord en ik ben op drift geraakt, maar ik houd ervan.

Of we het begin van een mooie tijd beleven zal in grote mate afhangen van de manier waarop we met ons verleden omgaan. Hoe zwaar weegt voor jou de onverbreekbaarheid van gedane beloftes? Zijn we samen sterk genoeg om de gevolgen van onze beslissing te dragen? Kunnen we de eisen van de maatschappelijke controle overstijgen? Zijn we in staat om te gaan met wat we jarenlang hebben opgeslagen aan ontgoochelingen, miskleunen en verkeerde inschattingen?

Ik zou niets liever willen dan samen met jou de laatste jaren van mijn leven door te brengen. Wij hoeven geen bezittingen meer te vergaren, geen diploma's meer te behalen, geen stresserende evaluaties te ondergaan.

Misschien voegt leeftijd iets toe aan wat lust en begeerte alleen niet kunnen. Zolang we maar over voldoende verbeeldingskracht beschikken om gefascineerd te blijven.

Hoe denk jij hierover? Ik weet dat de zaken voor jou ingewikkelder liggen dan voor mij. Neem er je tijd voor. Ik ben aan niets gebonden.

Ik hou van je

Een lange kus

Anna

In 'Purper' beschrijft Gerda De Rijck de liefde tussen twee oudere mensen. Een onmogelijke liefde tussen Anna en Carlo, die uiteindelijk toch sterker blijkt dan alle praktische bezwaren, religieuze achtergronden en maatschappelijke hindernissen.

Gerda De Rijck (Leuven, 5 april 1944) is een Vlaamse auteur, gescheiden, moeder van drie kinderen en acht kleinkinderen. Zij runde gedurende enkele jaren het secretariaat van de ambassadeur van Bangladesh in Brussel en werkte nadien voor het bedrijfsleven.

Gerda De Rijck heeft haar hele leven geschreven, meestal korte verhalen en gedichten. Pas na haar pensionering vond ze de nodige tijd en rust om haar eerste boek te schrijven.

“Ik sta aan het begin van mijn laatste bedrijf en ik heb besloten dat voor mezelf te reserveren.”

Gerda De Rijck schrijft een ontroerend verhaal over een voorzichtige liefde tussen twee oudere mensen, de overgave, de dood. Ze doet dat met het inlevingsvermogens van een vrouw, een moeder en tegelijk met de observerende blik van een intelligente schrijfster.

Ik heb het zeer graag gelezen.

Els Dottermans

